

**KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Migrationsöverdomstolen
Avdelning 01

DOM
2015-12-17
Meddelad i Stockholm

Mål nr UM 623-15

KLAGANDE

Ombud:

MOTPART
Migrationsverket

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Stockholm; migrationsdomstolens dom
den 19 december 2014 i mål nr UM 5626-14
(Migrationsverkets ärende nr 12-312407)

SAKEN
Återreseförbud

MIGRATIONSÖVERDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet upphäver Migrationsöverdomstolen
migrationsdomstolens dom och Migrationsverkets beslut om återreseförbud
avseende

BAKGRUND

1. Ansökan om uppehållstillstånd m.m.

ansökte om asyl i Sverige i januari 2013. Hon uppgav att hon kom från Mogadishu i Somalia. Under utredningen lämnade hon uppgifter om sin familj och klantillhörighet samt uppgav att den sista gången hon träffade sin mor var i Mogadishu i samband med att hon lämnade landet för att söka skydd i Sverige.

Migrationsverket beslutade i augusti 2013 att avslå asylansökan och utvisa henne ur Sverige. Utvisningen skulle verkställas genom att hon skulle resa till norra Somalia. Migrationsverket beslutade samtidigt att hon fick en tidsfrist på fem månader för att frivilligt lämna landet. I beslutet anförde Migrationsverket bl.a. att genomförda språkanalyser och annan utredning talar för att har sin hemvist i norra Somalia, att det inte har framkommit att hennes föräldrar inte skulle befinna sig i hemlandet och att utgångspunkten är att båda föräldrarna finns i norra Somalia.

överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm, migrationsdomstolen, som avslog överklagandet i november 2013. Migrationsöverdomstolen beslutade i februari 2014, efter överklagande av , att inte meddela prövningstillstånd.

2. Återreseförbud m.m.

Migrationsverket har hållit tre återvändandesamtal med den 20 februari, den 3 juni och den 2 oktober 2014.

Vid återvändandesamtalet den 20 februari 2014 uppgav att hon inte hade kontakt med någon i Somalia. Migrationsverket betonade vikten av att hon samarbetar och informerade henne bl.a. om att verkets

ståndpunkt är att ensamkommande barn ska återförenas med sina föräldrar och att ett annat alternativ är att Migrationsverket undersöker om det finns barnhem i Somalia där hon kan placeras. gode man uppgav att de hade kontakt med Röda Korset för att få hjälp att söka upp föräldrarna.

Vid återvändandesamtalet den 3 juni 2014 uppgav att hon ville hitta sin familj. Det framkom att hon bor hos sin mammas kusin men att de inte haft någon kontakt med modern. Den gode mannen meddelade att Röda Korset inte hade kunnat hjälpa till att hitta familjen. Migrationsverket gav och den gode mannen i uppdrag att försöka komma i kontakt med klanmedlemmar som kunde hjälpa till att spåra familjen.

Vid återvändandesamtalet den 2 oktober 2014 uppgav att det inte fanns någon att kontakta i hemlandet. Moderns kusin uppgav att sista gången hon var i kontakt med modern var när denna tog kontakt med henne under 2010.

Den 21 juli 2014 beslutade Migrationsverket att under en tid av ett år förbjuda att återvända till Sverige utan tillstånd från Migrationsverket (återreseförbud). Som skäl anfördes att tidsfrist att självmant återvända till hemlandet hade löpt ut.

överklagade beslutet om återreseförbud till migrationsdomstolen och anförde i huvudsak följande. Hon har inte lyckats få tag i någon av sina anhöriga och har inte haft kontakt med familjen sedan slutet av 2012. Migrationsverket har inte lyckats lokalisera någon anhörig till henne. Eftersom hon inte råder över omständigheten att det saknas någon som kan ta emot henne i Somalia talar särskilda skäl mot att meddela återreseförbud.

Migrationsdomstolen avslag överklagandet och uttalade bl.a. följande.

avsaknad av kontakt med anhöriga och situationen i övrigt i hennes hemland är inte sådana omständigheter utanför hennes kontroll som gjort att hon inte kunnat lämna Sverige. Omständigheten att det saknas någon som kan ta emot henne är inte tillräckliga skäl för att anse att det finns särskilda skäl mot att meddela återreseförbud.

3. Övrigt

ansökte i februari 2015 om verkställighetshinder.

Ansökan avslogs av Migrationsverket som bl.a. hänvisade till att möjligheterna att återfinna familj i hemlandet ännu inte kan anses uttömda.

YRKANDEN M.M.

1.

yrkar att beslutet om återreseförbud ska upphävas och anför bl.a. följande.

Hon har varit hos Migrationsverket tre gånger för att försöka komma fram till vem som skulle kunna ta emot henne i Somalia. Hon har gjort allt som kan krävas av en femtonåring för att göra det möjligt att verkställa utvisningsbeslutet. Röda Korset utfärdar inte intyg om vidtagna efterforskningsåtgärder i enskilda fall, vilket framgår av den skrivelse från Röda Korset som getts in till Migrationsöverdomstolen. Hon har inte haft någon kontakt med sin familj sedan hon lämnade sitt hemland. Att hennes hemvist i ärendet om uppehållstillstånd har ifrågasatts bör inte läggas till grund för ett beslut om återreseförbud, eftersom det handlar om två olika frågor.

Det är Migrationsverket som har ansvaret för hennes återvändande till hemlandet. Migrationsverket har inte kunnat lokalisera någon anhörig eller något offentligt eller frivilligt socialt organ som skulle kunna ta emot henne. Mot denna bakgrund måste det faktum att hon inte har återvänt frivilligt anses bero på omständigheter utanför hennes kontroll.

2. Migrationsverket

Migrationsverket anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande.

har inte gjort sannolikt att det finns sådana särskilda skäl som talar mot ett beslut om återreseförbud. Bestämmelsen i 12 kap. 15 a § andra stycket utlänningslagen (2005:716) är formulerad som en undantagsbestämmelse och den bör därför tolkas och tillämpas restriktivt. I fall som detta när frågan är om den enskilda i tillräcklig omfattning medverkat för att möjliggöra en verkställighet bör i normalfallet skriftlig bevisning ges in. Exempel på sådan bevisning är avslag på ansökningar om resehandlingar eller viseringar. Därefter får tillförlitligheten och betydelsen av den ingivna bevisningen bedömas i vanlig ordning. Även tillförlitligheten och betydelsen av den enskildes egna uppgifter ska bedömas. För det fall relevanta omständigheter och påståenden redan varit föremål för bedömning i ärendet om utvisning måste detta vägas in. Frågan om ett utvisningsbeslut inte kan eller hade kunnat verkställas trots att den enskilde medverkat till verkställigheten har bedömts i andra sammanhang, jfr MIG 2008:38 och MIG 2007:46. Kravet på den enskilde att medverka har då ställts mycket högt.

har inte lämnat in någon skriftlig bevisning. Med anledning av Röda Korsets skrivelse ställs inte längre något krav på att hon ska visa vilka efterforskningsåtgärder som vidtagits genom organisationen. Det som kvarstår att bedöma är alltså muntliga berättelse.

När Migrationsverket beslutade att avslå asylansökan ansågs hennes asylberättelse vara detaljfattig. Hon uppgav hemvist i södra Somalia, men efter utredning bedömdes hennes egentliga hemvist vara norra Somalia. Att har bedömts lämna ej tillförlitliga uppgifter om sin hemvist påverkar den bedömning som nu ska göras av de uppgifter hon lämnar om sina svårigheter att återvända till hemlandet. Mot denna bakgrund är uppgifter om att hon på olika sätt utan resultat försökt kontakta sina anhöriga inte tillräckliga, för att det ska anses som sannolikt att det på grund av omständigheter utanför hennes kontroll inte varit möjligt för henne att rätta sig efter beslutet om utvisning. I denna bedömning beaktas att är ett barn.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

1. Vad målet gäller

Ett återreseförbud får inte meddelas om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas. Frågan i målet är om det kan anses finnas sådana omständigheter som ligger utanför kontroll som medför att det inte har varit möjligt för henne att lämna landet och att detta medfört att det finns särskilda skäl mot att meddela återreseförbud.

2. Tillämpliga bestämmelser m.m.

I artikel 11.1 b i återvändandedirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna) anges att ett beslut om återvändande ska åtföljas av ett inreseförbud om beslutet att återvända inte har följts. Denna artikel har genomförts i 12 kap. 15 a § utlänningslagen. Där anges att om en utlänning inte har lämnat landet när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut, ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till ett år. Enligt andra stycket i samma

paragraf får dock ett återreseförbud inte meddelas bl.a. om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att särskilda skäl som talar mot att ett sådant förbud meddelas kan vara att utlänningen har barn eller andra nära anhöriga i Sverige eller i någon annan Schengenstat eller att det av omständigheter som ligger utanför utlänningens kontroll inte varit möjligt för denne att lämna landet. Vidare anges att i fall som rör barn ska portalstadgandet om barnets bästa i 1 kap. 10 § beaktas vid bedömningen av om det finns särskilda skäl mot att återreseförbud ska meddelas. (Se prop. 2011/12:60 s. 98.)

Enligt 1 kap. 10 § utlänningslagen ska i fall som rör ett barn särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Vidare följer det av 12 kap. 3 a § utlänningslagen att ett beslut om avvisning eller utvisning av ett ensamkommande barn inte får verkställas om inte den verkställande myndigheten har försäkrat sig om att barnet kommer att tas emot av en familjemedlem, en utsedd förmyndare eller en mottagningsenhet väl lämpad för att ta hand om barn. Enligt förarbetena till denna bestämmelse kan en sådan mottagningsenhet utgöras av en social myndighet, ett barnhem eller en annan institution som på ett lämpligt sätt kan ta emot och ta hand om barnet (prop. 2011/12:60 s. 95). Migrationsverket ska dessutom så snart som möjligt försöka hitta familjemedlemmar till barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (2 d § förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.).

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

har försuttit sin frist för frivillig avresa.

Utgångspunkten är därmed att återreseförbud ska meddelas, om inte särskilda skäl talar emot att ett sådant förbud meddelas.

Särskilda skäl mot att meddela återreseförbud ska enligt förarbetena anses föreligga bl.a. om omständigheter utanför utlänningens kontroll gjort att denne inte kunnat lämna landet. Migrationsverket har som argument mot att undantag görs från huvudregeln om återreseförbud invänt att det för sådant undantag bör krävas skriftlig bevisning. Migrationsverket har vidare invänt att tillförlitligheten och betydelsen av den enskildes uppgifter måste bedömas och att det då ska vägas in hur relevanta omständigheter och påståenden har bedömts i utvisningsärendet. Migrationsöverdomstolen instämmer i och för sig i uppfattningen att det, med hänsyn bl.a. till att undantagsbestämmelser ska tolkas restriktivt, bör ställas relativt stora krav på bevisningen och att det i första hand bör finnas skriftlig bevisning till stöd för de omständigheter som åberopas. Migrationsöverdomstolen instämmer vidare i uppfattningen att uppgifter som den enskilde har lämnat i ett ärende om utvisning bör kunna beaktas också i ett ärende om återreseförbud.

I det nu aktuella målet är det fråga om återreseförbud avseende ett barn, vilket innebär att bestämmelsen om barnets bästa i 1 kap. 10 § utlänningslagen måste beaktas. Man måste då ta hänsyn till vad

hälsa och utveckling samt hennes bästa i övrigt kräver när det gäller vilka krav som kan ställas på henne att lämna landet. Enligt Migrationsöverdomstolen bör därför även följande faktorer beaktas.

Migrationsverket har ett särskilt ansvar när det gäller ensamkommande barn. I detta ansvar ingår bl.a. att Migrationsverket så snart som möjligt ska försöka hitta familjemedlemmar till barn under 18 år som vid ankomsten är skilda från sina föräldrar. Som framgår av redogörelsen för tillämpliga bestämmelser ovan får ett beslut om avvisning eller utvisning av ensamkommande barn inte heller verkställas om inte den verkställande myndigheten har försäkrat sig om att mottagningsförhållandena är godtagbara. Migrationsverket har själv i ett rättsligt ställningstagande angående verkställighet av beslut som rör ensamkommande barn (RCI 10/2013) utvecklat innebörden av myndighetens ansvar. Där anförs bl.a. följande. Det är Migrationsverket som ansvarar för återvändande och

mottagande i hemlandet när det rör sig om ett självmant återvändande avseende ensamkommande barn. Migrationsverket har ett huvudansvar att utreda och pröva om mottagningsförhållandena är godtagbara, varvid barnet, utifrån dess ålder och mognad, har att medverka i detta arbete. /.../ Med hänsyn till att det är fråga om barn bör inte huvudansvaret för återvändande och mottagande läggas på barnet. Inte heller en god man för barnet kan utan stöd i lag åläggas ett sådant ansvar. Ansvaret ligger på den ansvariga myndigheten.

Av utredningen i målet framgår att Migrationsverket haft tre återvändandesamtal med . De åtgärder i övrigt som Migrationsverket vidtagit har i princip begränsat sig till att verket uppdragit åt att kontakta familjemedlemmar, klanmedlemmar och Röda korset för att lokalisera sin familj eller annan lämplig mottagningsenhet som kan ta emot henne i hemlandet. Några andra åtgärder för att utreda möjligheterna för att återvända till sitt hemland har såvitt framkommit inte vidtagits av Migrationsverket.

Enligt Migrationsöverdomstolen bör det i och för sig kunna krävas att ett barn deltar i arbetet med att utreda möjligheterna till återvändande till hemlandet i den utsträckning som dess ålder och mognad tillåter samt beroende på hur situationen i landet ser ut. får med hänsyn till sin ålder (15 år) anses ha ett relativt stort ansvar att efter förmåga medverka i detta arbete. Samtidigt måste dock beaktas att hon kommer från ett konfliktdrabbat land med bristfällig samhällsstruktur och där Sverige saknar ambassad eller annan representation. Hon har medverkat i de återvändandesamtal som Migrationsverket har hållit. Enligt Migrationsöverdomstolen får med hänsyn till dessa omständigheter anses ha medverkat i utredningen av möjligheterna för henne att återvända till norra Somalia i den utsträckning som det kan krävas av henne.

Mot denna bakgrund och då inte heller Migrationsverket har lyckats hitta några anhöriga till i hennes hemland eller på annat sätt

utrett möjligheterna för ett mottagande av henne där, bedömer
Migrationsöverdomstolen att det måste anses föreligga sådana
omständigheter utanför kontroll som gjort att hon inte
kunnat lämna Sverige frivilligt. Det finns därmed särskilda skäl mot att
meddela ett återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § utlänningslagen.
Överklagandet ska därför bifallas.

Domen får inte överklagas (16 kap. 9 § tredje stycket utlänningslagen).

lagman
ordförande

kammarrättsråd

kammarrättsråd
referent

föredragande